

מרבני מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

פרשת חיי שרה תשפ"ד

• תורת חמד | מענייני הפרשה •

ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו וילינו ויקומו בבוקר (בראשית כד, נד). נשאלתי בימי מלחמת המפרץ, שנהגו אז לערוך חופות בצהריים מפחד הטילים האזכריים שנשלחו מבבל הרשעה לא"י בלילות, האם יש ענין להתאמן ולערוך סעודת נישואין בלילה דווקא, למרות שיתכן שיצטרכו לרוץ למקלטים באמצע. והבאנו דברי הנצי"ב בהרחב דבר (כאן) עה"פ הנ"ל שנאמר באליעזר לאחר שקידש את רבקה ליצחק, וכתב שם בזה"ל: 'והנה סעודת נישואין זו היתה בלילה, שהרי אליעזר בא לבאר לעת ערב, ועד שעברו כל אלה היה איזה שעה בלילה, ואז עשו הסעודה. ומה נגרד מנהג ישראל בנישואין דמנהגי בה בלילה, כדאינתא בנדה (דף סה ע"ב), משום דנישואין הראשונים שהיה בישראל היה כך, עכ"ל.

גם בשו"ת אפרקטא דעניא (ח"א סימן קעב) הביא בשם ספר מטעמים (ערך חופה אות קלב) שאינתא כמדרש שמשנתה הנישואין של יעקב עם לאה היה בלילה. עוד הביא שם בשם ילקוט ראובני (פרשת ויצא) שמשנתה של יעקב היה בשבת, ומכאן סמכו חכמים שהאוחז באמצע הסעודה בערב שבת, וקידש עליו היום שמפסיק, ומה הוכיח האפרקטא דעניא, שיעקב לא קידש בלילה אלא ביום [יעו"ש שדן לגבי מה שמבואר בבאר היטב (אבהע"ז סימן כו סק"ד ובפתחי תשובה סק"ו)] שהאריכו בזה אם מקדשין בלילה].

וקצת צ"ע שאם קידש ביום והסעודה התחילה ביום, איך לא ראה שהיא לאה, ושמה זה היה המנהג לכסות פני הכלה, ולא ראה קודם החופה, ולא בשעת הסעודה.

ומסתבר שיש קצת ענין להתאמן ולערוך את הסעודה בלילה, ולפחות להמשיכה לתוך הלילה, וכל זה באם אפשר שהמסובין יבואו, ולא יהיה שום עגמת נפש לחתן ולכלה.

ויאמר אחיה ואמה תשב הנערה אתנו ימים או עשור אחר תלך... נקרא לנערה ונשאלה את פיה... ותאמר אלך (שם כד, נה-נח). נשאלתי בחתן וכלה שמיד לאחר נישואיהם אירע אסון ואבי הכלה נפטר ונשארה רעייתו האלמנה בודדה בית. החתן רצה לנסוע עם כלתו לעיר הרחוקה שם היו עתידים לגור, אך בני המשפחה הפצירו בכלה שתמתין עם בעלה עד לאחר סיום השלושים, ויגורו בינתיים עם האמא האלמנה הטריה שהורגלה לכן שהכלה בחיותה בחורה גרה עמה, ותקל עליה מהצער הנורא, ולא ידעה האם לנסוע כרצון בעלה, או להמתין כרצון אמה ואחיה.

והשבנו שאולי יש ללמוד ממה שמצינו בפסוקים (כאן), שרבקה אמנו החליטה לילך עם אליעזר לאחר שבקשו אמה ואחיה תשב עמנו הנערה ימים או עשור, והיא אמרה שתלך עם האיש ומיד, וגם שם הרי אמה נתאלמנה באותו יום כשהמלאך המית את בתואל, ובכ"ז עזבה אותה ולא הסכימה להשאר עמה לפחות חודש ימים או שבוע, אלא מיד הלכה. ואולי גם בשאלתנו א"צ להתחשב עם אמה האלמנה ואכלה, ויכולה ללכת מיד עם החתן לביתה, כמו שרבקה הלכה הלכה מיד לא"י ליצחק.

והנה כתוב בתורה (בראשית ב, כד) 'על כן יעזוב איש את אביו ואמו ודבק באשתו, ואמרו על כך דורשי רשומות בדרך דרש, על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו, כלומר שדווקא כשאביו ואמו שניהם בחיים, אבל אם אחד מהם נפטר, לא יעזוב את אביו או את אמו כשהם לבד, ולכן אולי אין ראוי לעזוב את אמה האלמנה מבלי להמתין לפחות את ימי השבעה.

ואולי אין ראייה מרבקה שלא היתה חייבת לכבד את אמה הנוכחיה, עוד יתכן שאמה לא בקשה שתשאר למענה אלא לטובת הבת, ועל זה היא ויתרה והלכה עם אליעזר, וכמו כן חששה שרועים למנוע ממנה להינשא ליצחק אבינו, אבל באופן רגיל כשהאמא דורשת שתשאר למענה אולי צריכה להשאר משום כיבוד אם, אך מן הדין נראה דמותר לכלה לנסוע, בתנאי שלא יראה כולל באמה האבלה, וכנפיות טובה וכמקלה אביו ואמו.

• ווי העמודים וחשוקיהם | שאלה משולחני של מרן שליט"א •

לאכול פירות וירקות כלאים

שאלה. הנה ישנם כמה סוגי פירות וירקות אשר יש בהם ערבוב של זרעית שני מינים שונים (מין בשאינו מינו) כדי לקבל זרעים עמידים יותר למזג אויר וכיו"ב, וכיום רוב האבטיחים, מלונים, והמלפפונים שיש בשוק, נורעו בתערובת עם דלעת, כיון שהדלעת הוא ירק עמיד יותר, ואמנם הדלעת לא ניכרת בפרי אך זה הרכבה האסורה מה"ת. וכן בפירות יש מיני פירות שבחלקם הם מורכבים, כגון: משמש (מורכב על כנות של אפרסק + שקד), אפרסק, אגס (מורכב עם הבוש), שזיף ושקד, ועוד.

ואמנם הפירות והירקות מותרים באכילה, אבל החקלאים עוברים על איסור בעת ההשתלה, וכן אסור לקיים את הכלאים, ולכן נשאלת השאלה האם ראוי לאכול פירות וירקות מורכבים אלו שנעשה בהם איסור.

תשובה. אסור מן התורה להרכיב שני אילנות מין בשאינם מינים כמבואר בשו"ע (י"ד סימן רצה ס"א), ואסור לקיים המורכב כלאים, אבל הפרי היוצא ממנו מותר, ואפילו לזה שעבר והרכיבו [שו"ע (שם ס"ז)], וכן לגבי כלאי זרעים (שו"ע י"ד סימן רצ"א ס"ב). והמקור שהפירות מותרים באכילה הוא ממסכת חולין (דף קיד ע"ב) דאיתקוש לכלאי בהמה, מה בהמתן היוצא ממנה מותרת, אף שדך היוצא ממנו מותר.

[יש לציין, שכל זה רק בשותל עץ מורכב, אבל אם שותל עצים שהורכבו בעבר, כגון הלוקח גרעינים מעץ מורכב, או לוקח ענף מעץ מורכב, ושותל ממנו עץ, אינו עובר בכלום, כי התורה אסרה רק את ההרכבה, ולא את היוצא ממנו, ומותר גם לשותלו לכתחילה].

וכיום המצב שבא"י הקדושה זורעים מאות אלפי דונמים של פירות וירקות מורכבים, שבצעם ההרכבה והשתילה יש בזה איסור, וכן בקיום הכלאים יש איסור וצריך לעקור. ויש לדון דאף שזה מותר באכילה מן הדין, מ"מ אולי יש לנו ענין להמנע מאכילת פירות וירקות המורכבים, כי בזה שאנו קונים אותם אנו מסייעים בעבריהם, כי אם היו קונים פחות היו שותלים פחות, והיו עוברים פחות על איסורים, וגם יתכן דאם היה התעוררות לאיסור זה והשומו"ר תומצ"צ היו דורשים דווקא ירקות ופירות שלא נעשה בהם איסור, היו חקלאים שותלים בלי איסור, וכמו שכתב הקהילות יעקב (ח"ב סימן ז) לגבי לקנות ממפעל שמחלל שבת שהאיסור הוא גם משום שגורם לו לייצר עוד סחורה באיסור.

סיבה נוספת שיש להמנע מקניית תוצרת זו, כי יש לנו כאב גדול שבא"י, הארץ שניתנה לנו בשביל לשמור בה את המצוות התלויות בארץ, המצב הוא שהשתילה נעשית באיסורי תורה, ובכל שנה שותלים מליונים!!! של ירקות מורכבים. וא"כ בזה שנמנעים מלקנות פירות וירקות אלו, אנו מקיימים חובת מחאה, ומראים שכואב לנו המצב שכאן בא"י הארץ שעני' ה' אלוךך בה, עוברים כ"כ הרבה איסורים.

ואמנם מצאנו במסכת ראש השנה (דף כ ע"א) שהו"ל העדיפו לדחות את ר"ה לשבת, למרות שיבטלו ע"ז תקיעת שופר, כדי שלעם ישראל יהיה במוצאי הצום ירקות טריים, חזין כמה הו"ל חששו לאכילת ירקות, וא"כ אולי א"א לאסור לאכול את הירקות שמעיקר הדין הם מותרים באכילה. אך יש לדחות, שאם אנשים נכשלים באיסור ואפשר למנוע אותם, יש להמנע מצריכת הירקות, וכמו לגבי שופר שיבטלו את התקיעות בשבת כדי למנוע איסור מאיזה אדם אחד. [ובצעם הדבר, האם אכילת ירקות ופירות זה דבר טוב, יעוין במסכת שבת (דף קמ ע"ב), ובעירובין (דף נה ע"ב), ובתוס' שם].

ובספר אעלה בתמר (עמוד עג) כתב מרן בעל אילת השחר זצ"ל שמרן החו"א זצ"ל לא רצה לאכול ממניי הפירות שגדלים ע"י מעשה הרכבה של בני אדם, רק מפירות טבעיים שלא נשתנו ממעשה ידיו של הקב"ה. ולכן נראה שאמנם קשה לאסור בפירוש מה שהתירה התורה, ובפרט שכל אחד שימנע מלאכול א"א לומר שבגללו ישתלו פחות ויעברו פחות עבירות, אבל בכל זאת בוודאי במקום שאפשר ראוי להמנע מלאכול פירות וירקות אלו, ועדיף לקנות פירות וירקות מחו"ל, מאשר לקנות פירות וירקות מא"י שנעברו בהם עבירות חמורות. ומאד כדאי לברר היכן יש לקנות פירות וירקות ללא חשש הרכבה, ואם יהיה ביקוש לפירות וירקות אלו, זה יביא את החקלאים לחפש עצות איך להמנע מזה, או שיהיו חקלאים שיורעו וישתלו בהיתר, ודבר זה יגרום לנחת רוח גדול לאבינו שבשמים, וזה יקרב את הגאולה השלימה.

[אך יש אנשים שיש להם גינות בביתם, והולכים למשתלה לקנות שתילים כדי לנטעם בבית, ובהם בוודאי לכו"ע יש מאד להזהר שלא לקנות שתילים מורכבים, כי הקונה שנוטע בעצמו יכול לעבור בשוגג על האיסור החמור של כלאי פירות, ולכן חייב לברר קודם אם אין בזה חששות של כלאים. ובכלל, ראוי שלא לקנות כלל במשתלה שמרכיבה ומוכרת עצים או זרעים, שעוברים שם באיסורים חמורים ומכשילים את הרבים].

מעשה מופלא התפרסם השבוע בקו 'שיח יצחק', שם נשמע בעל המעשה הרב נתן יחזקאל רוננברג שליט"א, מלמד תשב"ד מברזיל, מספר במיוחד לקו, כי אמו ע"ה חלתה לפני למעלה מ-21 שנה במחלת 'גלאוקומה', מחלת עיניים קשה שמביאה לעיוורון ל"ע. והתקשר לרבינו ושאל על מ"ש המשיב"ב (סימן כד סק"ז): 'נמצא בשם הקדמונים, שכל המעביר ציצית על עיניו כשקורא פרשה ציצית, היא מובטח שלא יבוא לידי סימיו עיניים', ושאל מה יעשה באמו שהיא אישה. רבינו שאלו אם אביו חי, ומושהיב שכן, אמר רבינו שיאמר לאביו שבשעה שיעביר הציצית על עיניו בשעת ק"ש ויכוון שיועיל לרפואת אשתו, ולא יאומן כי יסופר, הלפו עשר שנים בהם המשיכה לראות בשני עיניה עד סוף ימיה, והרפואים לא האמינו למראה עיניהם (כששאר חברותיה במחלקה נהיו עיוורות רח"ל תוך תקופה קצרה). ויהי לפלא.

לאחר ברית מילה שנערכה בשבוע שעבר במעונו של רבינו ששימש כסנדק, נשא רבינו דברים קצרים לציבור אודות מאות החסופים הנמצאים בשבי אצל הישמעאלים ימ"ש, ואמר: 'הרי אליהו הנביא יכול להיכנס לעזה בלי רשות, בעוד אף אחד לא ידע, הוא הרי רואה ואינו נראה, נבקש ממנו כעת בזכות הרך הנימול שבכה, יש הרי אנשים מסכנים במצב נורא בשבי, נבקש מאליהו מלאך הברית, אתה יכול להיכנס, לא יראו אותך, ולא ידפו אחריך, לך תוציא אותם מאפילה לאורה, ונאמר אמן'. [ולאחר יום נודע כי בס"ד חטופה אחת השתחררה מהשבוי].

נשאל רבינו מכמה נשים חרדיות העובדות לפרנסתן כמתכוננות בבנק, כאשר לאחרונה התבקשו לפרנס תמונה שלהם בכל ההתכוננויות וכיו"ב, ומשירבו אמרו להם כי פטרם מעבודתם, רבינו השיב בתקיפות כי בוודאי שאסור לאשה לפרנס תמונתה במקום שעלולים לראותה ולהיכשל, גם במחיר שיפטרוה, שכן פרנסה כזו שגובלת בחסרון צניעות אינה רצוה, ובוודאי שהקב"ה יתן להם עבודה אחרת טובה יותר, ואכן הנשים הודיעו כי הגם מקשיבות לדעת תורה ומסרבות.

לאחר מכן כתב רבינו מכתב מיוחד למנהל החברה, בו כתב תחילה כי יש לו זכות להחזיק עשרות נשות אברכים אשר בזכות זה יכולים בעליהם ללמוד תורה, והוא זוכה לעשות פרקמטיא לת"ח (עי' ברכות דף לד ע"ב). רבינו חתם את דבריו בכת"ק: "הכותב חותם למען כבוד התורה ולומדיה ושמירת גדרי הצניעות, וגם כותב תחת מטר של טילים, ומברך אותכם שלא ישלטו עליכם". ואכן בס"ד דברי קדשו של רבינו היוצאים מן הלב נכנסו אל הלב, ונפלו על אזניים קשובות, והנהלת החברה ויתרה על הדרושה, ואף דיברו עם רבינו באופן אישי ושאלו כמה שאלות נוספות, ובס"ד לאחר הוראותיו של רבינו החלו לשנות ולתקן עוד כמה דברים שהיו צריכים חזקת בענייני הקדושה באותה חברה, וראו בחוש כי הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל.

בהקלטה שפורסמה בקו 'שיח יצחק' נשאל רבינו על כך שאברכים הגרים בעיר 'עפולה' שבצפון הארץ, ביקשו לשאול שהם ונשותיהם חוששים מאד מאוימי החיזבאללה ומהסלמה אפשרית, ובפרט בערש"ק פ' וירא שנאם אותו רשע, ושאלו האם לבוא לבני ברק לשישי-שבת או שאין צורך לפחד. רבינו השיב כי להגיע לבני ברק זה דבר מאד מאד גדול משום השמירה וההבטחה שיש כאן, אך בכל אופן אם שם לומדים ויש ת"ת וישיבה בעיר, אין שום בעיה, כי זה כמו בני ברק, לבני ברק יש שלוחות היכן שיש תורה ושבתי, צריך להידבק למקומות של תורה. כשנשאל שוב אם צריכים להשתדל להגיע לבני ברק, השיב כי קשה לומר, והנוסח הוא שבני ברק יכולה להתפשט, אם יש שם מקום ששומרים שבת, ונזהרים בשבת, ולא מדברים דברים בטלים בשבת, שמירת שבת שמרו ואת ה' קידשו, זה בני ברק, זה שלוחה של בני ברק. בבני ברק בדרך החזרה, אך זה לא דווקא, כי כל מקום ששומרים שבת כהלכתו, זה שלוחה של בני ברק, עכ"ד הברורים של רבינו.

אחורה נא חידה

איך יתכן שיהיה יום טוב שני בארץ ישראל?

תשובה לחידה משבוע שעבר: שור שהוג אדם ונגמר דינו ליסקל (ולא הוזמו עדיין), ובכל זאת אינו אסור באכילה לאחר השחיטה, היתכן?

תשובה: בן פקועה, דהנה כתוב בתורה (שמות כא, כח) 'וכי יגח שור את איש או את אשה ומת, סקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו, ובדעת זקנים שם כתב: 'פירש רש"י ממשמע שנאמר סקול יסקל איני יודע דלא יאכל, נבילה היא ונבלה אסורה באכילה? אלא מלמד שאם שחטו לאחר שנגמר דינו שאסור בסקילה. וא"ת אימא דלא יאכל לבן פקועה דניתר בשחיטת אמו, ואתא האי קרא למימר דאם אותו בן פקועה נגח ונסקל שאע"פ שאינו נבילה יהא אסור, וי"ל כיון דבן פקועה ניתר בלא שחיטה א"כ הוה ליה כמו שנשחט קודם גמר דינו דקים לן דמותו בשחיטה, עכ"ל. [וידוע מה שחקרו האחרונים בגדה ההיתר של בן פקועה, האם שחיטת האם עולה אף עבור בנה, או דלמא דא"ז שייך לשחיטת האם אלא היתרה חידשה שהעובר ניתר בלא שחיטה, ולגבי לא נאמר דין שחיטה, ויש לפלפל עפ"י הדעת זקנים כאן, וצ"ע].

לקבלת העלון, פסקי הלכה, ועדכונים ממרן שליט"א,

ניתן להרשם במייל dcho527642209@gmail.com, ובפלאפון הגל, או בכתובת מייל 3126877@gmail.com ובפלאפון 0533216877.

דברי הספד שנשא מרן שליט"א על מרן הגר"מ אורחי זצוק"ל
בהיכל ביהכ"נ 'המרכז' רמת אלהנן, לאחר השיעור השבועי

ת"ח אחד שח' לי כמה סיפורים מיוחדים על ראש הישיבה הגר"מ אורחי זצ"ל שבידוע היה מגדולי השקדנים שבדור, ראשית כל סיפר לי שעד גיל 85 לא ראה את המיטה בלילה, אלא היה לו כרית על השולחן, והיה נרדם על מקומו מתוך הלימוד ומניח את ראשו על הכרית עד שניעור והמשיך ללמוד. זה הרי נורא, אנו צריכים כעת לבכות, אנהנו בעת צרה, ואדם כזה שלא טעם טעם שינה, הוא גנרל גדול, והקב"ה חיכה ולקח מהאומה היהודית אדם עם זכויות מאוד מאוד גדולות.

אני אוסיף, כ"כ האדמו"ר מגור שליט"א קרא לו לבחון את חסידי גור, ועמדתי שם וראיתי כזו סערת רוחות, הוא שאל שאלות וזעזע את כולם, שאלות שאלות, ראו להבת אש, חתיכת אש בוערת בו, ראו כולם, התורה הרי גם נמשלה לאש (תענית דף ז ע"א). וכזה בן אדם שהיה מגדולי השקדנים שבדור, מאד מאד חסר לנו, אדם שקדן יכול להגיע לדברים שעין לא ראתה. בכל הטיסות שהוא טס במשך כל השנים, כל המחשבות שלו היו רק סביב התורה. ואפשר לחבר ספר מלימוד התורה שלמד בהיותו במטוס.

סיפר לי אותו ת"ח דבר נורא, מעשה שהיה באחד מתלמידיו של מרן הגר"א קוטלר זצ"ל שהגיע לגור בבית וגן, והיה טיפוס נרגן וטרדן שבשום ביהכ"נ לא נקלט, עד שהגיע לביהמ"ד של ישיבת 'עטרת ישראל', ומצא בצילו של הגר"מ את מקומו, ושאלו את ראש הישיבה, אף אחד לא יכול לדבר עם אדם כזה נרגן ומאד לא סימפטי, איך ראש הישיבה היחיד בעולם שמסתדר עמו בכזו אהבה.

צריכים להחזיק את השולחן כדי לא ליפול, מהתשובה שהשיב הגר"מ: 'אם אני אשמע ממנו פעם אחת, חידוש של ר' אהרן קוטלר, שלא שמעתי עד היום, הכל הרי כדאי לי... בשביל מה אני כאן בעולם הרי אם לא ללמוד תורה וקדושה?! אז נכון שהוא נרגן, אבל הוא הרי תלמיד של ר' אהרן, ואם הוא שמע שיעור ויאמר לי חידוש שאני לא ידעתי, הכל כדאי לי. ואכן סוף המעשה היה שאותו תלמיד שמע מזה, ושינה את דרכו, כשישמע את המשפט הנ"ל, הוא עצמו השתנה.

אני פעם שמעתי איך שהוא לומד עם התלמידים, ואומר להם דברי מוסר על הפרשה, בעריבות ומתיקות כזו שאין לה אח ורע. הוא לא נח ולא שקט עד שראה חובה לנפשו להאדיב התורה על מאות ואלפי בחורים מיישיבות תיכוניות במחנה בני תורה, הוא הצית בכל אחד מהם אש של מתיקות התורה, עד שהשלהבת עלתה מאליה, וגדלו לתלמידי חכמים גדולים ממש.

יש כאן סיפור נורא נוסף, הומינו אותו פעם להרצאה בבסיס צבאי לחיילים, והגיע למקום וראה שיושבים באולם רק חמשה חיילים מתוך אלף מקומות שהיה באולם, אדם אחד במקומו היה נעלב מאד ואומר סליחה וחוזר לביתו, אך הגר"מ להיפך ממש, הוא נעמד ודיבר מול האולם הריק בהתלהבות כאילו היו שם אלף חיילים, עבר אחד והציץ ונכנס, עוד אחד והציץ ונכנס, וכך עוד אחד ועוד אחד, עד שהאולם היה מלא מפה אל פה... זה נקרא מרבין תורה נורא ממש!

וכזה היה הגר"מ זצ"ל, שידע להאדיב את התורה על בני אדם, ולהדיב אותם באהבת התורה שחדרה לנשמה, הקב"ה מתפאר בו ואומר לו ישראל אשר בך אתפאר. הרי העבירה הכי גדולה שיש זה חילול השם, ולהיפך, המצווה הכי גדולה זה קידוש השם. הגר"מ גם העביר את הגדלות של סלבודקא, להרים ולחזום את האדם, הוא היה כל כך מתאים לוה, הוא היה מזכיר את סלבודקא.

גם הדרך ארץ שלו לתלמידי חכמים היה משהו נדיר, ראיתי בעיניי, שהיו מקומות שהיה בא, והרב של המקום לא היה שם משום שהיה טרוד בצרכי ציבור, והוא פתח ואמר 'ברשות המרא דאתרא', למרות שהרב לא היה שם, הכל כדי לחלוק כבוד לתורה. ופעם אחת אירע שדיבר ושכח לומר 'ברשות המרא דאתרא', והיה תקלות והפרעות בדרשה מכמה כיוונים וזה לא כ"כ הצליח, וסיים ואמר 'זה לא הצליח כי לא אמרתי ברשות הרב המרא דאתרא...!'

ראו יקירי, כל המעלות שאמרנו כעת על הגר"מ, לא הכל מתאים לכולם, אבל בואו נתפוס ממנו דבר אחד שמתאים לכולם, יש אדם שגור ויש לו שכן עם ילד לא הכי מוצלח, והוא בן ע"ה, והשכן ת"ח יכול לדבר עמו ולקנות אותו, ללמוד עמו חברותא, ולקרב אותו, ולהנעים לו את התורה, הוא יכול לבטל גזירות שהקב"ה גזר.

והדברים מיוסדים גם ע"פ מה שמבואר במסכת ב"ב (דף י ע"א) א"ר יוחנן מאי דכתיב מלוה ה' חונן דל, אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, כביכול עבד לזה לאיש מלוה, וכמבואר שם ברש"י שהחונן דלים נעשה מלוה להקב"ה, וכתיב 'ועבד לזה לאיש מלוה', וכן גם כאן, יש ילד מסכן, ילד דל, והוא בא וחונן אותו ולומד עמו, הקב"ה נהפך כביכול ללווה שלו, ואומר לו אתה לומד עם ילד שלי, אני אבטל עבורך גזירות.

האמת שהיינו צריכים לשבת ולבכות, לא היה מוזק לבכות, זה זמן שכל תלמיד חכם שהולך לעולמו זה הפסד בשבילנו, אבל הוא היה כל כך מותאם לדור, וכל שכן בזמן פורענות כזו שהקב"ה יורד ולוקח את אשי ישראל, כמבואר בתוס' (מנחות דף קי ע"א ד"ה ומיכאל) דיש מפרשים מה שאומרים בשמו"ע 'ואשי ישראל ותפילתם באהבה תקבל ברוצן' דקאי על נשמות הצדיקים, שהם כקרבן המכפר לישראל. אנהנו כולנו צריכים רחמי שמים, בואו נתפוס מידה אחת ממנו, לתפוס בן עם הארץ, אפשר גם להשיג את זה אצל אלה שעוסקים בקירוב רחוקים, לתפוס ילד עוזב וללמוד איתם, 'כפי תהיה'. נשתדל להשלים את האבירה והחסרון, הקב"ה יעזור לכל מי שבא להשתתף ולחלוק כבוד לתורה, הקב"ה ישלם לו, באריכות ימים, ונוכה כולנו לראות בישועת ישראל, לראות מהר מהר את משיח צדקנו בב"א.

ניתן להאזין להקלטות ופסקי הלכה המתעדכנים מדי יום
סממן רבינו שליט"א, וכן שיעור יומי בהלכות שבת ועוד,
בקו 'שיח יצחק',

072-380-9348 או 04-376-0582.

מדי ערש"ק יעודכן בקו האם ישהה מרן שליט"א בשבת הקרובה ברמת אלהנן

לע"נ הרב אביגדור פורגס בן ר' יום טוב ליפמן זצ"ל

י"ל ע"י מערכת 'קובץ גליונות' k.gilyonot@gmail.com